

1978 - 2008

30 Χρόνια Λέσχη, 30 Χρόνια Σινεμά

Σε αυτό το τεύχος καταγράφουμε τα ιδρυτικά μέλη της Κινηματογραφικής Λέσχης Πάτρας, που για 30 χρόνια ανελλιπώς, ζει στην αγκαλιά της πόλης!

Με τη σειρά που υπόγραψαν το ιδρυτικό καταστατικό:

**Βασίλης Μακίος
Ηλίας Κούβελας
Ρέα Γαλανάκη
Αλέξης Σίνος
Άνθη Τομαρά
Βίκυ Παπαδοπούλου
Πέτρος Χρυσοβιτσάνος
Γεωργία Κάνιστρα
Αναστασία Βελλοπούλου
Φωτεινή Βελλοπούλου
Γιώργος Σπαθαράκης
Βαρβάρα Δεσποινιάδου
Ελένη Παπαυθυμίου
Αντιγόνη Ζαχαροπούλου
Ατταριάν Χαρουτιούν
Βασίλης Τζάνες
Αγγελική Χριστοπούλου
Καλλιρρόη Μαλλιώρη
Βασίλης Λαδάς
Κώστας Σπαρτινός
Βασίλης Χριστόπουλος**

Τους ευχαριστούμε, καθώς και όλους όσους στήριξαν και αγκάλιασαν τη Λέσχη!

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Κινηματογραφικής Λέσχης Πάτρας

Σεπτέμβριος 2008

Όταν σου ζητούν να μιλήσεις για κάτι που αποτελεί πλέον κομμάτι της ατομικής και ευρύτερα, της αστικής συλλογικής μνήμης, τότε ενεργοποιείται μια παράλληλη διαδικασία, εικόνας και λόγου. Από τη μια πλευρά ένα Flashback γεμάτο πρόσωπα, εκδηλώσεις, προβολές και καρναβαλικές εκτροπές και από την άλλη, μια προσπάθεια να μεταφέρεις σε λεκτικό επίπεδο, το στίγμα μιας πρωτοβουλίας που έγινε κιόλας ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΩΝ.

Για μένα η Κινηματογραφική Λέσχη Πάτρας ήταν πάνω απ' όλα μια καινοτόμος δράση γιατί λειτούργησε ως σχήμα προβολής και διάδοσης της μαγικής τέχνης της σκοτεινής αίθουσας, αλλά και γιατί προσπάθησε με συνέπεια να διατυπώσει μια εναλλακτική πρόταση πολιτισμού σε μια πόλη με υποτονικά αντανakλαστικά στο χώρο αυτό. Έδωσε χώρο έκφρασης και συναλλαγής σε όλους εμάς που κουβαλάμε το μικρόβιο του σινεφίλ και διαπαιδαγώγησε αισθητικά και καλλιτεχνικά όσους είχαν ανοιχτές τις κεραίες τους.

Από αυτή την τριαντάχρονη πορεία ξεχωρίζω την αμφίδρομη δημιουργική σχέση της Κινηματογραφικής Λέσχης με το Διεθνές Φεστιβάλ του Θάνου Μικρούτσικου στα πλαίσια μιας διαρκούς αλληλοτροφοδότησης. Και βέβαια τη χορηγία της Κινηματογραφικής Λέσχης Πάτρας προς το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού Αλεξάνδρειας που έδωσε την δυνατότητα να στηθεί ένα πλήρες στούντιο μετάφρασης και υποτιτλισμού. Περισσότερες από εξήντα ελληνικές ταινίες μεταφράστηκαν στα αραβικά για τις ανάγκες της Κινηματογραφικής Λέσχης Αλεξάνδρειας. Με αυτό τον τρόπο κατέστη για πρώτη φορά δυνατή η προβολή Ελληνικών Ταινιών με αραβικούς υπότιτλους και συνεπώς διευκολύνθηκε σημαντικά η γνωριμία με την σύγχρονη Ελλάδα μέσω του δυναμικού διαύλου της κινηματογραφικής έκφρασης.

Μιας έκφρασης που υπερβαίνει τα συμβατικά πολιτικά ή πολιτιστικά σύνορα.

Λάκης Φιλιππάτος

Αλεξάνδρεια, 12/09/08

Ο Λάκης Φιλιππάτος ήταν Πρόεδρος του Δ.Σ. της Κινηματογραφικής Λέσχης Πάτρας από το 1980 έως το 1998.

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ ΣΤΟ ΠΑΝΘΕΟΝ

Τζέιμς Ντην - Μάρλον Μπράντο - Ωραίοι του Χόλιγουντ σε ιστορίες αγάπης

8/10/2008 Επαναστάτης χωρίς αιτία *Νίκολας Ρέι*

15/10/2008 Ανταύγειες σε χρυσά μάτια *Τζον Χιούστον*

Το ροκ στον κινηματογράφο

22/10/2008 Shine a light *Μάρτιν Σκορτσέζε*

29/10/2008 I'm not there *Τόντ Χάινς*

Τα καλύτερα κλασικά thriller

5/11/2008 Σιωπηλός μάρτυρας *Άλφρεντ Χίτσκοκ*

12/11/2008 Η εξαφάνιση *Άλαν Πάκουλα*

19/11/2008 Το μυστικό του βράχου των κρεμασμένων *Πήτερ Γουίερ*

Χιρόσι Τσειγκαχάρα - Μοντέρνο σινεμά τη 10ετία του '60

26/11/2008 Ο λάκος *Χιρόσι Τσειγκαχάρα*

3/12/2008 Η γυναίκα της άμμου *Χιρόσι Τσειγκαχάρα*

10/12/2008 Το πρόσωπο ενός άλλου *Χιρόσι Τσειγκαχάρα*

Με χρώμα πολιτικό

17/12/2008 Ψεύτης ήλιος *Νικήτα Μιχάλκοφ*

7/1/2009 Η δίκη της Νιρεμβέργης *Στάνλεϊ Κράμερ*

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΗΣ ΧΩΡΙΣ ΑΙΤΙΑ - REBEL WITHOUT A CAUSE

Σκηνοθεσία: Νίκολας Ρέι

Σενάριο: Νίκολας Ρέι, Ερβινγκ Σιούλμαν, Στούαρτ Στερν

Ηθοποιοί: Τζέιμς Ντιν, Νάταλι Γουντ, Σαλ Μινέο, Τζιμ Μπάκουκς

Χώρα: ΗΠΑ, (Έγχρωμο)

Διάρκεια: 111'

Διακρίσεις: -Βραβείο National Film Preservation Board, 1990

- 5 Υποψηφιότητες για Βραβεία

Πρώτη προβολή: Ώρα 8.15 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: Ώρα 10.30 μ.μ.

**Όταν κουβαλάς στο αίμα σου την επανάσταση
καίγεται, μέση οδός δεν υπάρχει.
Ζωή πάντα στην πρίζα - αντέχεις;
Η απόλυτη ουτοπία.**

**Σε επανέκδοση η ταινία που δημιούργησε
τον μύθο του Τζέιμς Ντιν, με τον ηθοποιό σε
έναν συγκλονιστικό ρόλο και τον σκηνοθέτη,
Νίκολας Ρέι, να φτιάχνει μια από τις πιο όμορ-
φες, εμβληματική για τη νεολαία της εποχής,
ταινία.**

Η τελευταία ταινία του Τζέιμς Ντιν (πέθανε σε αυτοκινητικό δυστύχημα ένα μήνα πριν από την προβολή της στην Αμερική), εκείνη που στάθηκε αιτία για τη δημιουργία του μύθου του, παραμένει εμβληματική της κουλτούρας της αμερικανικής νεολαίας της δεκαετίας του '50. Μιας επαναστατημένης, "χωρίς αιτία" νεολαίας που, στην αϊζεν-χουερική εποχή της κοινωνίας της ευημερίας, βρισκόταν όχι μόνο σε υπαρξιακό αδιέξοδο αλλά και σε σύγκρουση με μια παλιότερη, που αρνιόταν να την καταλάβει, γενιά.

Ο Τζέιμς Ντιν είναι ο Τζιμ Σταρκ, ένας ατίθασος, οργισμένος, ταυτόχρονα βασανισμένος, έφηβος, γόνος μιας κενής από αξίες και στόχους οικογένειας, φανατικός των γρήγορων αυτοκινήτων, που αναζητά τον ίλιγγο και τις παράτολμες εμπειρίες, μαζί με τους ομηλίκους του - ιδιαίτερα τη φίλη του Τζούντο (Νάταλι Γουντ) και τον Πλέιτο - διάβαζε "Πλάτωνα" (Σαλ Μινέο).

Αν και αρχικά η ταινία είχε αρχίσει να γυρίζεται σε μαυρόασπρο, συνηθισμένου μεγέθους φιλμ, οι παραγωγοί αποφάσισαν τελικά να στραφούν στο έγχρωμο συνεμασκοπ, δίνοντας την ευκαιρία στον σκηνοθέτη, Νίκολας Ρέι, να εκμεταλλευτεί στο έπακρο τις δυνατότητες του είδους, φτιάχνοντας εικαστικά λαμπρές εικόνες, με την κάμερα

να συλλαμβάνει τα πρόσωπα σε στιγμές έξαρσης και πάθους, δημιουργώντας την κατάλληλη, "κλειστή" συχνά, ατμόσφαιρα, τονίζοντας την ασυνεννοησία και τη σύγκρουση ανάμεσα στις δυο γενιές, μέσα από σκηνές που μένουν ανεξίτηλες στη μνήμη του θεατή (από τις πιο δυνατές, και χαρακτηριστικές, εκείνη του καβγά του Τζιμ με τους γονείς του, στο κεφαλόσκαλο του σπιτιού, μ' έναν απελπισμένο Τζιμ να προσπαθεί να τους αναγκάσει να αντιληφθούν το κακό που του κάνουν), μ' ένα τέλεια ενορχηστρωμένο ρυθμό, οδηγώντας αναπόφευκτα στο τραγικό φινάλε. Με τον Ντιν να δίνει, σίγουρα, την πιο δυνατή και συγκλονιστική ερμηνεία του, ισορροπώντας, από τη μια, το πάθος του για κάτι το διαφορετικό, ταυτόχρονα συνταρακτικό, που δεν του προσφέρει η ασφαλής, ανιαρή ζωή του, κι από την άλλη για έναν αληθινό έρωτα, έρωτα που μοιράζεται ανάμεσα στην Τζούντο, το αισθησιακό κορίτσι του και τον Πλέιτο, τον πιστό, κολλημένο σ' αυτόν φίλο του - με μια υποβόσκουσα, αρκετά τολμηρή για την εποχή της, ομοφυλοφιλία. Τελικά, μια πάντα έξοχη, που παρά τα πενήντα τόσα χρόνια της, δεν έχει χάσει τίποτα από την ομορφιά και τη δύναμή της, ταινία.

ΝΙΝΟΣ ΦΕΝΕΚ ΜΙΚΕΛΙΔΗΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 7/8/08

Εμβληματική ταινία για τη μεταπολεμική κουλτούρα, όπως αυτή διαμορφώθηκε μέσα από το αμερικανικό φίλτρο... Ξαναβλέποντάς τη σήμερα, πέρα από τα ψεγάδια που καθιστά περισσότερο ορατά το πέρασμα του χρόνου (κυρίως στους διαλόγους), αντιλαμβάνεται κανείς πως την ταινία διαπερνά μια επείγουσα ανάγκη των χαρακτήρων για έκφραση (σημάδι της εποχής), έστω κι αν δεν ξέρουν τι ακριβώς θέλουν να πουν...

Πρώτα, και κυρίως, καθώς ερωτοτροπούν με την υπέρβαση κάθε είδους ορίων, είναι φανερό πως αναστατώνονται βαθιά από τη συνειδητοποίηση της σεξουαλικότητάς τους. Όπως μας λένε μάλιστα οι ιστορικοί του κινηματογράφου, που τα τελευταία χρόνια μελέτησαν τα αρχεία της Γουόρνερ, είναι εντυπωσιακό το αποτέλεσμα, καθώς ο 43χρονος τότε Νίκολας Ρέι έπρεπε να υπερβεί ένα ασφυκτικό πλαίσιο "εταιρικής" λογοκρισίας, που απάλειφε την οποιαδήποτε εμφάνιση σεξουαλικών "ανησυχιών" στο ζευγάρι Τζέιμς Ντιν - Νάταλι Γουντ, ή την ομοφυλοφιλική σχέση στο ζευγάρι Τζέιμς Ντιν - Σαλ Μίνεο (σήμερα για τον θεατή της εποχής μας, αυτή η

δεύτερη σχέση είναι φανερή, αλλά στα 1955 η απεικόνιση αυτού του "τρίτου" χαρακτήρα ήταν εξαιρετικά προβληματική...). Επιπλέον, η εταιρική λογοκρισία ήταν ιδιαίτερα αυστηρή όσον αφορά την απεικόνιση αλλά και τη νοσηματοδότηση της βίας... Όπως είναι γνωστό, η ταινία βγήκε στις αίθουσες στην Αμερική μόλις ένα μήνα μετά τον θάνατο του Τζέιμς Ντιν σε τροχαίο, σύμπτωση που πυροδότησε με τον πιο ακραίο τρόπο τον μύθο του πρωταγωνιστή της.

Η ταινία δανείζεται τον τίτλο της και πιθανότατα μια πρώτη προσέγγιση από μια μελέτη του Ρόμπερτ Λίντνερ για την εφηβική παραβατικότητα και εγκληματικότητα, η οποία είχε κυκλοφορήσει στα 1944 με τον τίτλο "Rebel without a cause: The story of a criminal Psychopath".

Αυτό που γίνεται φανερό εξ αρχής είναι ότι τα προβλήματα των χαρακτήρων αφορούν μια νεολαία της μεσαίας τάξης, που αφυπνίζεται στο μέσον της μεταπολεμικής αμερικανικής ευημερίας, πριν ωστόσο, την "εισβολή" των μπέιμπι - μπουμέρς.

Ο Μάρλον Μπράντο είχε ήδη επιβληθεί στις οθόνες το 1953 με τον "Ατίθασο", στα 1954 ο Μπιλ Χάλεϊ και οι Κομήτες του ηχογραφούν το "Rock around the clock", την επόμενη χρονιά ο Έλβις υπογράφει με τη Victor και το 1956 θα κάνει τις πρώτες μεγάλες επιτυχίες του... Μέσα σε τρία χρόνια, βγαίνουν στο προσκήνιο οι "πυλώνες" μιας ποπ κουλτούρας που θα αντέξει για δεκαετίες.

Και οι τρεις βασικοί νεανικοί χαρακτήρες εμφανίζουν μια προβληματική σχέση με τον πατέρα - ή το σύμβολο του πατέρα, όπως θα έλεγαν οι ψυχαναλυτές.

Σε μια από τις αρχικές σκηνές, στο πλανητάριο, η πομπώδης αφήγηση για τον θάνατο του ηλιακού συστήματος λειτουργεί σαν ένας γιγαντιαίος - παραμορφωτικός εν τέλει - καθρέφτης για την κατάσταση στον νεανικό μικρόκοσμο. Το δίδαγμα;

Ο άνθρωπος δεν μπορεί να καθορίσει τη μοίρα του ούτε στην οικογένεια, ούτε στην κοινωνία, ούτε στο σύμπαν. Στη Γαλλία την ίδια εποχή μιλούσαν για υπαρξισμό, αλλά δεν θα ήταν σωστό να περιμένουμε τέτοιου είδους επεξεργασίες από μια ταινία που είχε παραχθεί ως προϊόν για κατανάλωση αλλά και για "φρονητισμό".

Η "αναζήτηση" του πατέρα είναι φανερό ότι συνδυάζεται με την απόρριψή του.

Το σενάριο ήταν του Στιούαρτ Στερν (σε συνεργασία με τον Νικόλας Ρέι), ενός "πατρίκιου" του Χόλιγουντ, ανιψιού του Αντολφ Ζούκορ και εξαδέλφου των Loews, της οικογένειας που είχε τον έλεγχο της MGM. Ίσως και αυτό να έπαιξε τελικά κάποιο ρόλο στο γεγονός ότι η ταινία ξεπέρασε τους περιορισμούς που της είχαν επιβληθεί.

Κ. ΤΕΡΖΗ
ΑΥΓΗ 7/8/08

"Το ουσιώδες είναι αόρατο για το μάτι", έγραφε ο Αντουάν Ντε Σεντ Εξπερί στον "Μικρό πρίγκιπα" και με αυτά τα λόγια είχε περιγράψει, κάποτε, ο Τζέιμς Ντιν τον εαυτό του. Κι όμως, αυτό το μικροκαμωμένο αγόρι με τη μεγάλη μυωπία, έμελλε να γίνει το οργισμένο και επαναστατημένο σύμβολο όλων των εποχών σε όλες τις γωνιές του πλανήτη! Και να σκεφτείς, ότι ο Τζέιμς Ντιν έπαιξε σε... δυόμισι όλες κι όλες ταινίες: "Ανατολικά της Εδέμ" του Ελία Καζάν, που στην αρχή ο σκηνοθέτης ήθελε τον Μάρλον Μπράντο για τον ρόλο, "Επανάστατης χωρίς αιτία" του Νικόλας Ρέι και στον "Γίγαντα" του Τζόρτζ Στίβενς, που την άφησε στη μέση καθώς στη διάρκεια των γυρισμάτων βρήκε τραγικό θάνατο οδηγώντας δαιμονισμένα ένα αυτοκίνητο που ήταν και το μεγάλο του πάθος - σκοτώθηκε με μια Porsche 550 Spyder, τον "μικρό μπάσταρδο", όπως το αποκαλούσε ο ίδιος.

Ο Τζέιμς Ντιν γεννήθηκε το 1931, ήταν "παιδί" των Actors Studio, της μεθόδου του Λι Στράζμπεργκ και του Ελία Καζάν που τον ανακάλυψε. Γιος αστικής οικογένειας, αφοσιωμένος αποκλειστικά στη μητέρα του, που ο θάνατός της τον βρήκε εννιά χρονών και τον σημάδεψε για πάντα. Και μόλις στα 24 χρόνια που έζησε - σκοτώθηκε το '55 - έφτιαξε το μεγαλύτερο είδωλο όλων των εποχών στον χώρο του θεάματος παγκοσμίως. Αν αναρωτηθεί κανείς "τι ήταν αυτό που τον έκανε μοναδικού διαμετρήματος στάρ;," απάντηση είναι δύσκολο να δοθεί γιατί ο Τζέιμς Ντιν δεν ήταν αυτό που λέμε "κλασικά ωραίος", αντίθετα μάλιστα, έμοιαζε σαν ένα "μαμμόθρεπτο", είχε μπόι μια σταλιά, καμπούριαζε και έκανε απίθανες γκριμάτσες στραβώνοντας το στόμα του... Κι όμως, με το που τον έβλεπες, ένιωθες να σε διαπερνάει ηλεκτρικό ρεύμα, περίμενες από στιγμή σε στιγμή να "εκραγεί" καθώς δεν τον χωρούσε ο τόπος και οι κοινωνικές συμβάσεις, ούτε τα ίδια τα ρούχα του! Ακριβώς αυτό, το αβόλετο, το αντικοινωνικό, το ασυμμάζετο, το εκτός τόπου και χρόνου, η αίσθηση ότι δεν χωρούσε σε κανένα μέτρο και σταθμό, σε κανένα νόμιμο ρούχο και συναισθήματος, ήταν, νομίζω, η αιτία που τον έκανε διαχρονικά και για πάντα "Επανάστατη χωρίς αιτία" (Rebel without a cause).

Ήρωας της εν λόγω ταινίας είναι ο 17χρονος Τζιμ

Σταρκ (Τζέιμς Ντιν), που μόλις έχει μετακομίσει στο Λος Άντζελες με τους γονείς του και το φίλο ξεκινά μέσα σε ένα αστυνομικό τμήμα, όπου ο Σταρκ έχει μεταφερθεί εκεί με την κατηγορία της μέθης και αμέσως σκιαγραφούνται τα πάντα: Οι γονείς του είναι καρικατούρες, η μαμά καταπιέζει τον άβουλο μπαμπά, τα άλλα πλουσιόπαιδα που έχουν συλληφθεί είναι μαγκάκια σαλονιού που κάνουν μια συμμορία, και μόνο ένας άλλος μικροκαμωμένος και "προβληματικός" συνομήλικός του, ο Πλέιτο - Πλάτωνα δηλαδή - θα γίνει φίλος του, ενώ θα του γυαλίσει και μια κοπέλα - Νάταλι Γουντ - που είναι το κορίτσι του αρχηγού της συμμορίας, αλλά κάτι του λέει μέσα του ότι είναι ίδια με αυτόν...

Και αυτό ήρθε η ζωή - ή η μοίρα; - να το επιβεβαιώσει καθώς δεν στάθηκε φιλική ούτε μαζί της. Η Νάταλι Γουντ - γεννημένη το 1938 από Ρώσους μετανάστες, το αληθινό όνομά της ήταν Νικολάεβνα Ζακαρένκο - ήταν μόλις 16 χρονών στον "Επανάστατη χωρίς αιτία" και οι δύο σούπερ εμφανίσεις της ήταν στο "Πυρετός στο αίμα" του Ελία Καζάν, δίπλα στον Γουόρεν Μπίτι, και στο θρυλικό μιούζικαλ "West side story". Αλλά το '81 και σε ηλικία 43 χρονών, κι ενώ η καριέρα της δεν προχωρούσε, βρήκε μυστηριώδη θάνατο καθώς πνίγηκε σε σκάφος που βρισκόταν μαζί με τον σύζυγό της Ρόμπερτ Βάγκνερ και τον Κρίστοφερ Γουόκεν.

Αλλά ο "Επανάστατης χωρίς αιτία" λες και είναι, όντως, ταινία στοιχειωμένη και καταραμένη καθώς ο σκηνοθέτης, ο Νικόλας Ρέι (1911 - 1979), στάθηκε από τους σπουδαιότερους του αμερικανικού κινηματογράφου και οι ταινίες του ταυτίστηκαν με το πάθος, την ένταση και την κοινωνική αμφισβήτηση του καταναλωτισμού και του "αμερικάνικου ονείρου". Ένας σκηνοθέτης - πρότυπο για πολλούς Ευρωπαίους που έβλεπαν σε αυτόν τον "επανάστατη" κατά των στούντιο που επενέβαιναν στα έργα των δημιουργών. Κι έκανε τον Βίμ Βέντερς το '79 να του αφιερώσει τη σπουδαία ταινία του "Nick's movie" την εποχή που ζούμε τη δική του περιπέτεια στο "αμερικάνικο όνειρο" του Χόλιγουντ με τις ταινίες του "Ιδιωτικός ντετέκτιβ Χάμετ" και το αριστούργημά του, την "Κατάσταση πραγμάτων".

ΠΑΥΛΟΣ Θ. ΚΑΓΙΟΣ
"ΤΑ ΝΕΑ" 7/8/08

ΝΙΚΟΛΑΣ ΡΕΪ

Γεννήθηκε στις 7 Αυγούστου 1911 στο Γκέιλσβιλ του Ουϊσκόνσιν, ΗΠΑ και πέθανε στις 16 Ιουνίου 1979 στη Νέα Υόρκη. Σπούδασε Αρχιτεκτονική με τον Frank Lloyd Wright, εργάστηκε στο θέατρο στη Νέα Υόρκη και αναμείχθηκε και με την πολιτική. Δίπλα στον σπουδαίο αρχιτέκτονα έμαθε τη σημασία του χώρου και της γεωγραφίας.

ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΙΑ

They Live by Night (1948), Knock on Any Door (1949), A Woman's Secret (1949), Roseanna McCoy (1949), In a Lonely Place (1950), Born to

be Bad (1950), Flying Leathernecks (1951), The Racket (1951), On Dangerous Ground (1952), Macao (1952), The Lusty Men (1952), Androcles and the Lion (1952), Johmmy Guitar (1954), General Electric Theater (1954), Run for Cover (1955), Rebel Without a Cause (1955), Hot Blood (1956), Bigger than Life (1956), The True story of Gesse James (1957), Bitter Victory (1957), Wind Across the Everglades (1958), Party girl (1958), The Savage Innocents (1960), King of Kings (1961), 55 Days at Peking (1963), Wet Dreams (1974), We Can't Go Home Again (1976), Marco (1978), Lightning over water (1980).

